

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ARS LONGA VITA BREVIS

ВІСНИК
ЛЬВІВСЬКОЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ
АКАДЕМІЇ
МИСТЕЦТВ

СПЕЦВИПУСК VI

ЕРДЕЛІВСЬКІ ЧИТАННЯ

*Матеріали Всеукраїнської
науково-практичної конференції
Ужгород, 15-16 травня 2008 р.*

ВИДАЄТЬСЯ З 1990 р.

ББК Щ. Я 54(4УКР-2Л6В)
УДК 7(477.83-25)

Спецвипуск “Вісника ЛНАМ” містить матеріали науково-практичної конференції “Ерделівські читання”, проведеної в Ужгороді на базі Закарпатського художнього інституту 15-16 травня 2008 р. в приміщенні готелю “Закарпаття”. Серед тем, які розглядалися на конференції, особливу увагу було приділено проблемам розвитку закарпатського мистецтва та архітектури, сучасній мистецькій освіті та дизайну, питанням впровадження кредитно-модульної системи в художніх освітніх закладах.

This special issue of the Herald contains the materials of the scientific and practical conference In Memoriam Adalbert Erdeli, held in Transcarpathian Artistic Institute (Uzhhorod, 15-16 May 2008). Among the themes referred to at the conference a special attention was paid to the problems of the development of the Transcarpathian art and architecture, modern art education and design and to the questions of the introduction of the credit-module system in the art educational institutions.

Редакційна колегія:

Андрій Б о к о т е й (голова), *ректор ЛНАМ, професор, академік АМУ;*
Володимир Бадяк (відповідальний секретар), *кандидат історичних наук, професор;*

Олег Б о д н а р, *доктор мистецтвознавства, професор;*

Ігор Голод, *проректор ЛНАМ, кандидат мистецтвознавства, професор;*

Орест Г о л у б е ц ь, *доктор мистецтвознавства, професор;*

Іван Н е б е с н и к, *кандидат педагогічних наук, ректор ЗХІ, професор;*

Володимир О в с і й ч у к, *доктор мистецтвознавства, професор, член-кореспондент АМУ;*

Михайло П р и й м и ч, *проректор ЗХІ, кандидат мистецтвознавства;*

Михайло С т а н к е в и ч, *доктор мистецтвознавства, професор, член-кореспондент АМУ;*

Галина С т е л ь м а щ у к, *доктор мистецтвознавства, професор;*

Роман Я ц і в (заступник голови), *проректор ЛНАМ, кандидат мистецтвознавства, доцент.*

ISSN 0236-4832

Друкується за ухвалою Вченої ради Львівської національної академії мистецтв від 8 липня 2008 р., протокол № 10.

© ЛНАМ, 2008

© ЗХІ, 2008

НАРОДНІ ТРАДИЦІЇ ХУДОЖНІХ ТКАНИН РІВНЕНЬСЬКОГО ПОЛІССЯ

(за матеріалами Володимирецького району)

Анотація: У статті досліджується розвиток художніх тканин центральної частини Рівненського Полісся (за польовими матеріалами 2008 р.). Аналізується творчий доробок майстрів декоративно-прикладного мистецтва, вивчаються типологія та художні особливості тканин, акцентується увага на актуальності збереження та збагачення регіональних художніх традицій.

Ключові слова: художні тканини, типологія, художні особливості, майстер.

Рівненське Полісся як історико-етнографічний регіон становить великий науковий інтерес для дослідників традиційної матеріальної та духовної культури. Саме на Рівненському Поліссі ще й донині збереглося багато реліктових явищ, обрядодійств та звичаїв. Незважаючи на значний інтерес науковців та дослідників до поліського краю, що особливо зріс в останні десятиріччя, все ж слід зазначити, що вивчення цього регіону здійснювалось фрагментарно. Особливого значення проблема виявлення, фіксації та успадкування традиційної культури набула після Чорнобильської катастрофи, адже рівненське Полісся сповна зазнало її руйнівної сили [6, 3].

До висвітлення питання народних художніх тканин українського Полісся звертаються науковці ХХ – початку ХХІ ст. Так, Савина Сидорович у дослідженні “Художня тканина західних областей УРСР” (К.: Наукова думка, 1979) розкриває особливості

текстильних робіт, зосередивши увагу на виробах XIX – першій половині XX ст. У доробку автор аналізує інтер'єрні та одягові тканини Полісся, підкреслюючи їх нюанси. Рушники, настільники, рядна, доріжки, килими, одяг поліщуків досліджує Юрій Лащук у доробку “Народне мистецтво українського Полісся” (Львів: Каменяр, 1992).

Народна вишивальниця Ганна Булан, фото 2008 р.

Тетяна Лупій у роботі “Рушники Західного Полісся кінця XIX – першої половини XX ст. (Технологія. Семантика. Художні особливості)” [7] вивчає традиційну технологію виготовлення та декорування тканин, орнаментально-образну структуру і художні особливості західнополіських рушників. Автор також зауважує особливості виробів майстрів Володимиреччини.

Олена Никорак у праці “Українська народна тканина XIX-XX ст. Частина I. Інтер'єрні тканини (за

матеріалами західних областей України)” [8] зосереджує увагу на локальних художніх особливостях традиційних тканин для інтер'єру житла. О. Никорак підкреслює специфіку поліських покривал, скатертин, рушників. Народні тканини поліського регіону також досліджує Раїса Захарчук-Чугай. Орнаментику тканин вивчає Михайло Селівачов.

До питання одягових тканин зверталася художниця Олена Кульчицька. Складові компоненти вбрання етнографічних регіонів України розглядають: Катерина Матейко у монографії “Український народний одяг” (К.: Наукова думка, 1977); Тамара Ніколаєва у книзі “Історія українського костюма” (К.: Либідь, 1996); Галина Стельмащук у праці “Український стрій” (Львів: Фенікс, 2000 (у співавторстві з М. Білан)); Оксана Косміна.

Щодо місцевих дослідників, варто зосередити увагу на публікаціях завідувача відділу етнографії Рівненського обласного краєзнавчого музею Алли Українець, завідувача Сарненського історико-етнографічного музею Раїси Тишкевич, директора Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету Степана Шевчука, голови Рівненського фольклорно-етнографічного товариства Віктора Ковальчука, дослідниці Алли Сівець.

Метою нашого наукового дослідження є виявлення народних традицій художніх тканин Рівненського Полісся за польовими матеріалами автора. Експедиційні розвідки проводилися в населених пунктах Володимирецького району в лютому 2008 р. Завдання цієї публікації наступні: проаналізувати творчий доробок майстрів декоративно-прикладного мистецтва, вивчити типологію та художні особливості тканин, звернути увагу на актуальність збереження та збагачення регіональних художніх тра-

дицій.

Щодо історичного огляду художніх тканин Рівненського Полісся варто зазначити, що в середині XVII ст. населення містечка Володимирець, крім землеробства, займалось торгівлею й ремісництвом. Тут відбувалося кілька ярмарків на рік. Торгувати сюди приїздили купці з Пінська (Білорусь), Луцька (Волинська обл.), Рафалівки, Острога, Клевани (Рівненська обл.). Про торговельні зв'язки Володимирця з білоруськими й російськими містами свідчать виявлені знахідки різних монет XVI-XVII ст. [5, 148]. З 1795 р. Володимирець входив до Луцького повіту Волинської губернії [5, 148].

З 1797 р. с. Великі Цепцевичі Володимирецького району увійшло до складу Луцького повіту Волинської губернії [5, 157]. На початку XIX ст. поміщик М. Урбановський, якому належали тоді Великі Цепцевичі, крім виконання панщини та інших повинностей, вимагав від кріпаків давати панові з кожного двора полотна, сало, мед, віск тощо [5, 157].

Народна вишивальниця Марія Радчишина, фото 2008 р.

Етнографи В. Мошков та Л. Фельдман відвідали Великі Цепцевичі, збираючи матеріал про життя й побут селян. Про це вони написали в кінці XIX ст.: “Хатки невеличкі, курні, з несиметрично розставленими маленькими підсліпуватими вікнами. Селянський одяг і взуття в основному саморобні: постолои й чоботи, свитки – білі, сірі, бурі прикрашалися кольоровими шнурками, саморобні шапки і картузи” [5, 158].

Майже все жіноче населення Рівненського Полісся займалося ткацтвом на початку XX ст., значна частина – у 50-70 рр. XX ст. та сьогодні. Опинившись у скрутному становищі після Великої Вітчизняної війни, одяг і взуття селяни виготовляли власноруч. Так, жителі Сварині щорічно кращі землі засівали льоном й коноплями, розводили чимало овець. З

ранньої осені до весни жінки пряли льон, коноплі та вовну, потім ткали з пряжі полотно і сукно [9, 21]. Літом полотно золили, далі розстеляли на березі річок, канав або просто на траві і декілька разів на день поливали водою – для вибілювання. Сукно товкли в ступах або везли до спеціальних майстерень, щоб зваляли. З визолоного полотна шили сорочки та штани, з сукна – піджаки, свитки, літники, штани-галіфе, шарфи, крайки, покривала тощо [9, 22].

Одним із функціонуючих осередків ткацтва є село Великі Телковичі Володимирецького району, де використовують найскладнішу техніку “в перебори” в основному для тканин хатнього призначення – рушників [10, 7] – виділяє рівненський етнограф А. Українець [10, 7]. Тут доречно зазначити імена майстринь з цього села – Є. Грицевич, 1920 р.н. [3, 43] та О. Ісак, 1930 р.н. [4, 303].

Відомості 1973 р. засвідчують про розвиток льонарства у селах Володимирецького району. Так, наприклад Антонівка, де розміщувався пункт “Заготльон”; Балаховичі, тут у 1971 р. вирощено льону-довгунця по 7,5 цнт з га [5, 172]. Порівняно з 1965 р. у 1970 р. збір льоноволокна у Великих Цепцевичах зріс з 3,7 цнт до 8 цнт з кожного га [5, 161]. Варто зауважити, що на території Володимирецького району знаходилось чимало заболочених земель. Щоб зробити їх придатними для землеробства, в квітні 1959 р. у Володимирці було створено лукомеліоративну станцію, що проводила роботи в галузі меліорації, піднімаючи продуктивність земель [5, 154]. 1948 р. у селищі Рафалівка розпочала роботу шерстечесальня [5, 168].

З метою дослідження художніх тканин Рівненського Полісся нами у лютому 2008 р. здійснена експедиція у населені пункти Володимирецького району. Наукові

розвідки проводилися у селищі Рафалівка, селі Мультчиці; на початку 2005 р. – у Володимирці. За результатами експедиційних матеріалів у Володимирецький район нами залучено до наукового обігу 17 імен майстрів Рівненського Полісся (див. додаток). Частина імен майстринь стала відомою за спогадами старожилів, а також дякуючи власникам приватних текстильних колекцій та поодиноким виробів.

Свою увагу ми хочемо звернути на рушники та килими Марії Радчишиної 1948 р. н. з Малого Жолудська. Сьогодні Марія проживає в Рафалівці. Для роботи майстриня використовує лляні, конопляні, вовняні та бавовняні нитки. При виконанні рушників працює чотирма ремізками (підніжками) ткацького верстата, для килимами використовує дві. На Володимиреччині ткані рушники називають “тикані”, вони в свою чергу характеризуються ритмом смуг різної товщини. У кольоровому рішенні – це відтінки червоного, синього, зеленого, жовтого, використання чорного, тло рушника – біле. Килимам або “килімкам”, як їх називають на Рівненському Поліссі, притаманний також ритм смуг, та сама гама кольорів, що й на рушниках, темний (чорний) фон виробу. Такий тип “килімка” місцеві жителі називають “в райдугу”, “в полосочку”. Як правило, розмір “килімка” у майстрині – 2 м на 1,5 м, “тиканого” рушника – 2,5 м на 0,45 м.

При спілкуванні з Марією Радчишиною довідуємося: рушники та килими використовували в інтер'єрі житла – “украшали хату”. Рушники вішали на ікони, фотографії, над вікнами, дверима, килимом застеляли ліжко, підлогу. Чоловіку-покійнику рушник клали на подушку в труну, рушник вішали на хрест. Традиція використання тканин в інтер'єрі будівлі, у весільній та поховальній обрядовості зберігається і

Ткала Любов Манзик, фото 2008 р.

понині.

В Мульчицях Володимирецького району проживає майстриня Ганна Булан 1934 р. н., родом вона з сусіднього села Журавлине. Пані Ганна власноруч пряла нитки, потім ткала ними. Як згадує жінка, у населених пунктах краю розводили овець, або ж при потребі закупляли вовну. Нитки у другій половині ХХ ст. фарбували фабричними

барвниками. Мішки і рядна на матраци

робили з конопель, тканини інтер'єрного та одягового призначення виконували з лляних, вовняних, бавовняних матеріалів. Серед доробку майстрині – рушники, покривала, килимки, доріжки, сувої виготовленої тканини. Щодо орнаментики, то тут притаманні як ритм смуг різної товщини, так і стилізовані рослини, і традиційна поліська восьмикутна зірка. У кольоровому рішенні – це червоні, сині, зелені, жовті відтінки; тло рушників – біле, покривал та килимів – чорне, коричневе. Г. Булан у роботах використовує полотняне, саржеве (поліщуки його називають “чиновате”), переборне ткання. З розмови також зауважуємо, що під час похоронної обрядовості полотно використовують при опусканні гробу в яму.

Особливістю тканин Васирина Ващені 1947 р. н. з Мульчиць є застосування переборного виду переплетень ниток. Це простежується на покривалах

майстрині. Василина застосовує геометричну орнаментику (тут також присутня восьмикутна зірка), рослинну та зооморфну (зображення птахів). Особливістю покривал В. Ващені є використання кольорової орнаментики на білому тлі.

Для тканин Рівненського Полісся є характерним застосовування смужок подертої зношеної тканини, замість тонких ниток, особливо при виготовленні доріжок. Загальний вигляд доріжки – ритм різнокольорових площин. Це підтверджують ткані вироби в інтер'єрі Ганни Булан, Василини Ващені, Любові Манзик. Під час нашої експедиції поліськими селами саме Любов Манзик 1973 р. н. з донькою Тетяною 1991 р. н. ми застали під час виготовлення тканини з текстильних смужок. По закінченню роботи, доріжками заплановано застелити долівку кухні.

У поліському декоративному ткацтві О. Дудар виділяє два види технології виготовлення виробів, які зумовлюють дві основні групи декоративного оформлення тканин. Перший вид характеризується виникненням орнаменту на всій площі тканини шляхом переплетення ниток основи і піткання. Другий – розташуванням декоративних елементів на окремих її частинах [2, 71].

Так, Тетяна Лупій вивчаючи закономірності композиційного вирішення рушників, виокремлює три найбільш традиційні орнаментальні схеми у творах Західного Полісся. Перша – тридільний уклад декору: центральна частина чиста, декоруються лише кінці рушника [7, 11]. Друга – гладкоткані або дрібноузорні смуги, що перетинають усе полотнище виробу. Третя – клітчастий уклад декору по всьому виробу [7, 12].

За функціональними ознаками тканини для інтер'єру житла поділяються на дві типологічні групи:

тканини і ткані вироби. Типологічна група тканин, розроблена Оленою Никорак, охоплює дев'ять підгруп [8, 179]. Щодо Рівненського Полісся, тут ми зупиняємося на підгрупах тканин для рушників, скатертин, наволочок, покривал, доріжок на підлогу, порт'єр. У типологічній групі тканих виробів (готових компонентів) О. Никорак нараховує сім підгруп [8, 179-180], серед них виділяємо рушники, скатертини, наволочки, покривала, доріжки, порт'єри.

Тканини для одягу за функціональними ознаками поділяються на дві типологічні групи: тканини і ткані вироби. Типологічна група тканин (для пошиття одягу), вивчена Оленою Никорак, має шість підгруп [8, 181]. Тут нами зосереджена увага на вивченні тканин для головних уборів, для натільного, нагрудного (безрукавки, камізельки), верхнього плечового, поясного вбрання та доповнення до вбрання (тканини для сумок). У типологічній групі тканих виробів (готових компонентів одягу) О. Никорак виділяє чотири підгрупи [8, 181]. Під час експедиційного дослідження акцентуємо увагу на головних уборах, натільному вбранні, поясному вбранні, доповненні до вбрання (пояси, хустинки).

Зауважимо, що тканини Рівненського Полісся характеризуються простотою композиційного та колористичного вирішення. Для виробів досліджуваної території притаманне смугасте розташування декору на однотонному тлі. Для передачі змісту твору важливе значення надається кольору. Сировиною для тканин слугують льон, коноплі, вовна, у другій половині ХХ ст. ткалі використовують також бавовну.

Одним із функціонуючих осередків ткацтва початку ХХІ ст. є село Мульчиці Володимирецького району, як підтверджують експедиційні розвідки. Варто зауважити, що населення Рівненського Полісся у

продовж століть проживало у скрутному матеріальному становищі, особливо це відчулося після війни 1941-1945 рр. Сьогодні ситуація є дещо кращою. Із зазначеного випливає, що в першу чергу художні тканини виготовлялися для задоволення потреб сім'ї. Це тканини інтер'єрного та одягового призначення.

Яскравим сучасним представником з виготовлення текстильних виробів є Любов Манзик з Мульчиць. Відрадно, що свої навички жінка передає доньці Тетяна. Молоді ткалі села переймають досвід виготовлення традиційної поліської тканини у майстрів старшого покоління – Ганни Булан, Василини Ващені та інших. Зазначимо, що у Володимирці в свій час творчо працювала Ганна Леончук (1917-1979) – заслужений майстер народної творчості України, яка популяризувала ткацтво Рівненського Полісся за межами країни.

*Ой дзичало віретенце, як прала,
Ой дзвеніла хатонька, як ткала.
Ой дзвеніла хатонька, як ткала,
А двигтіла вулиця, як білила [1, 213], –*

пісню записано Людмилою Гапон у селі Зелениця Володимирецького району від М. Бортнік, 1930 р. н.

Annotation: *The development of art fabrics of central part of Rivne Polissya (based on field materials of 2008) is investigated in this article. The creative achievements of masters of arts and crafts are analysed, learn typology and art features of fabrics. The attention on relevancy of preservation and enrichment of regional art traditions is focused.*

Key words: *art fabrics, typology, art features, master.*

1. Весільні пісні з села Зелениця Володимирецького району. Запис Людмили Гапон // Етнокультурна спадщина Рівненського Полісся. Вип. IV / Ред.-упоряд. В. Ковальчук. –

Рівне: Перспектива, 2003. – С. 210-216. **2.** Дудар О. Художнє ткацтво Полісся // Народні художні промисли України: Збірн. наук. праць / Ред. Ю. Гошко. – К.: Наукова думка, 1979. – С. 69-78. **3.** Етнокультурна спадщина Рівненського Полісся. Випуск III / Редактор-упоряд. В. Ковальчук. – Рівне: Перспектива, 2003. – 136 с. **4.** Етнокультурна спадщина Полісся. Вип. VII / Редактор-упоряд. В. Ковальчук. – Рівне: Перспектива, 2006. – 304 с. **5.** Історія міст і сіл Української РСР / Зав. редакцією В. Кулаковський. У 26 т. – К.: Головна редакція української радянської енциклопедії АН УРСР, 1973. – Ровенська область. – 656 с. **6.** Ковальчук В. Зберегти для нащадків // Етнокультурна спадщина Рівненського Полісся. Випуск II / Редактор-упоряд. В. Ковальчук. – Рівне: Перспектива, 2002. – С. 3-4. **7.** Лупій Т. Рушники Західного Полісся кінця ХІХ–першої половини ХХ ст. (Технологія. Семантика. Художні особливості): Автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства. – Львів, 2002. – 20 с. **8.** Никорак О. Українська народна тканина ХІХ-ХХ ст. Типологія, локалізація, художні особливості. Частина І. Інтер'єрні тканини (за матеріалами західних областей України). – Львів: Інститут народознавства НАН України, 2004. – 584 с. **9.** Сафоник Ф. Сварині. Історико-публіцистичний нарис. – Володимирець: Володимирецька районна друкарня, 2006. – 48 с. **10.** Українець А. Рівненське Полісся: до питання фіксації та збереження пам'яток традиційної народної культури в сучасних умовах // Етнокультурна спадщина Рівненського Полісся. Випуск II / Редактор-упоряд. В. Ковальчук. – Рівне: Перспектива, 2002. – С. 5-8.

Список майстрів Рівненського Полісся

1. Бачинська Марія Лукашівна, 1920 р. н., с. Полиці;
2. Булан Ганна Савустянівна, 1934 р. н., с. Мульчиці;
3. Ващенья Василина Степанівна, 1947 р. н., с. Мульчиці;
4. Корзюк Василина Купріянівна, 1893-1976 рр., с. Велихів;
5. Кревська Дарія Федорівна, 1891-1947 рр., смт. Рафалівка;
6. Кухоцька Галина Степанівна, ?-? рр. ХХ ст., с. Городець;
7. Леончук Ганна Йосипівна, 1917-1979 рр., смт. Володимирець;
8. Макарчук Фекла Архонівна, 1943-2004 рр., с. Озерці;
9. Манзик Любов Михайлівна, 1973 р. н., с. Мульчиці;
10. Манзик Тетяна Іванівна 1991 р. н., с. Мульчиці;
11. Мельник Галина Василівна 1947 р. н., с. Полиці;

12. Міхневич Ольга Омелянівна, 1910-1993 рр., с. Малий Жолудськ;
13. Радчишина Катерина Трохимівна, 1919 р. н., с. Малий Жолудськ;
14. Радчишина Марія Павлівна, 1948 р. н., смт. Рафалівка;
15. Самойлова Ганна Никонівна, 1937-1998 рр., с. Велихів;
16. Федорчук Любов Василівна, 1938-2007 рр., с. Малий Жолудськ;
17. Хваль Тетяна Юріївна, 1918-1983 рр., с. Велихів.

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНІ ЗАСІДАННЯ. ДОПОВІДІ

Іван НЕБЕСНИК

ФОРМУВАННЯ МИСТЕЦЬКОГО СЕРЕДОВИЩА
У ЗАКАРПАТТІ ПРОТЯГОМ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ 5

Роман ЯЦІВ,

СПАДЩИНА НАЦІОНАЛЬНОГО МОДЕРНІЗМУ
І СУЧАСНА ПРАКТИКА: УРУХОМЛЕННЯ ДІАЛОГУ _____ 20

Сергій РИБІН

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ
СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ
В МИСТЕЦЬКИХ ЗАКЛАДАХ _____ 26

ІСТОРІЯ Й ТЕОРІЯ МИСТЕЦТВА

Михайло ПРИЙМИЧ

ІКОНОПИС «МАЙСТРА ІКОНОСТАСІВ
З ОКОЛИЦЬ СЛАВСЬКА». НОВІ ЗНАХІДКИ _____ 41

Михайло СИРОХМАН,

ЛЕМКІВСЬКА ЦЕРКВА В СЕЛІ РУСЬКА КУЧАВА _____ 47

Одарка ДОЛГОШ-СОПКО

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МАНУСКРИПТІВ
ЗАКАРПАТТЯ XIV-XIX СТОЛІТТЯ _____ 52

Ольга РУЦАК,

ГРАФІЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ ВИДАНЬ
ЗАКАРПАТСЬКИХ ДРУКАРЕНЬ II-ї ПОЛ. XIX СТ. _____ 62

Леся КОРЖ

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ІКОНОПИСЦЯ
ЯК МАЙСТРА І ТВОРЦЯ _____ 74

Василь ЗИМОМРЯ

ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКІ ВПЛИВИ НА ФОРМУВАННЯ
СТИЛЬОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЦЕРКОВНОГО
МАЛЯРСТВА ЗАКАРПАТТЯ XIX СТОЛІТТЯ _____ 82

Володимир СТАСЕНКО ФЕНОМЕН КНИЖКОВОЇ ГРАФІКИ У ЛЬВІВСЬКОМУ ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВІ 60-х рр. ХХ СТОЛІТТЯ	90
Надія ПОНОМАРЕНКО ТЕНДЕНЦІЇ КОЛІРНОЇ ПРЕЗЕНТАЦІЇ КОРПОРАТИВНОГО СТИЛЮ, НА ПРИКЛАДІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ МІСТА УЖГОРОД	96
Іван НЕБЕСНИК (мол.) ГРАФІКА ЗАКАРПАТТЯ 60-70-х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ	104
Ігор ЛУЦЕНКО ІСТОРИКО-МИСТЕЦЬКІ ПЕРЕДУМОВИ СТАНОВЛЕННЯ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ШКОЛИ ЗАКАРПАТТЯ	116
Оксана ГАВРОШ ЖИВОПИС ЗАКАРПАТТЯ У 50-ТІ РОКИ ХХ СТОЛІТТЯ: ТРАДИЦІЇ, НАСТУПНІСТЬ ТА НАСЛІДУВАННЯ В ПЕРІОД СТАЛІНІЗМУ	128
Інна ПРОКОПЧУК КОНЦЕПТУАЛЬНІ «ПСИХІЧНОЇ ЕВОЛЮЦІЇ» В КУБОФУТУРИСТИЧНОМУ ПОРТРЕТІ	136
Марія СЕМАК-НАЙБАУЕР ІСТОРІЯ БУДІВНИЦТВА МУКАЧІВСЬКОЇ РАТУШІ	147
Борис КУЗЬМА ЗЕЛЕНІ ЗОНИ МІСТА. ЗАВДАННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЧИСТОТИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	155
Оксана БЕЙЛАХ СПОСТЕРЕЖЕННЯ НАД ДОСВІДОМ ПРОЕКТУВАННЯ МІСТ МАЙБУТНЬОГО У 1960-1970-х РОКАХ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО	161
Марта КРАВЧЕНКО НОВАТОРСЬКІ ТЕНДЕНЦІЇ МИСТЕЦТВА ПРИКРАС ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ КІНЦЯ ХХ СТОЛІТТЯ	175
Роман ПИЛИП ХУДОЖНЬО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ОДЯГОВОЇ ВИШИВКИ МАРАМОРОШСЬКИХ ВОЛИНЯН ХІХ – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ	182

Ірина ЛОКШУК

НАРОДНІ ТРАДИЦІЇ ХУДОЖНІХ ТКАНИН
РІВНЕНСЬКОГО ПОЛІССЯ
(за матеріалами Володимирецького району) _____ 198

Ігор СІКСАЙ

ГОНЧАРСТВО ЗАКАРПАТТЯ _____ 208

МИСТЕЦЬКІ ПОСТАТІ

Антіла КОПРИВА, Крістіна ТОВТ

ТВОРЧІСТЬ АКАДЕМІЧНОГО ЖИВОПИСЦЯ
БЕРТАЛОНА КАРЛОВСЬКОГО _____ 218

Іванна ПАВЕЛЬЧУК

ОДЕСЬКА АБСТРАЦІЯ ВІКТОРА МАРИНЮКА _____ 224

Наталія РЕБРИК

АДАЛЬБЕРТ ЕРДЕЛІ:
ЕТНО-НАЦІОНАЛЬНІ АКЦЕНТИ _____ 237

Михайло ФЕДИНИШИНЕЦЬ

ТРИ ОСТАННІ ЛИСТИ А. ЕРДЕЛІ
ДО ДРУЖИНИ МАГДАЛИНИ _____ 245

Надія ДІДИК

ЕДІТА МЕДВЕЦЬКА –
ВИЗНАЧНИЙ МАЙСТЕР СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА _____ 252

Михайло ХОДАНИЧ

ТВОРЧІСТЬ І. БРОВДІ В КОНТЕКСТІ
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ШКОЛИ РІЗЬБЯРСТВА _____ 259

Тетяна ІВАНЧО

МИСТЕЦЬКИЙ СВІТ ТІБЕРІЯ ЙОРДАНА _____ 266

ХУДОЖНЯ ОСВІТА

Петро ХОДАНИЧ

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ
В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ХУДОЖНЬОЇ ОСВІТИ _____ 274

Марина КІЯК РЕАЛІЗАЦІЯ МОЖЛИВОСТЕЙ СТУПЕНЕВОЇ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ: З ДОСВІДУ РОБОТИ _____	282
Лідія ХОДАНИЧ ВИХОВНІ КОНСТАНТИ МИСТЕЦТВА: СПРОБА КЛАСИФІКАЦІЇ _____	289
Аліна ВОЛОЩУК КОНЦЕПТУАЛЬНІ ІДЕЇ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ПЕДАГОГІЧНІЙ СИСТЕМІ ЗОЛТАНА БАКОНІЯ _____	298
Марія БАЯНОВСЬКА ІНОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У РОЗВИТКУ ХУДОЖНЬОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ _____	308
Лілія ЩУРКО МЕТОДИ ВІДНОВЛЕННЯ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКОГО СПРЯМУВАННЯ ЗАСОБАМИ ФІЗВИХОВАННЯ _____	320
УХВАЛА КОНФЕРЕНЦІЇ «ЕРДЕЛІВСЬКІ ЧИТАННЯ» _____	325

ВІСНИК ЛЬВІВСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ МИСТЕЦТВ

СПЕЦВИПУСК VI

ЕРДЕЛІВСЬКІ ЧИТАННЯ

*Матеріали Всеукраїнської
науково-практичної конференції
Ужгород, 15-16 травня 2008 р.*

Редактор Наталія Ребрик
Художньо-технічна редакція
Корнелії Коляджин та Івана Ребрика
Коректура Олесі Русин

Підписано до друку 21. 09. 2008.
Формат 84x108/32. Гарнітура AcademyC.
Папір офсетний. Друк на різнографі. Облік.-вид. арк. 16,8.
Замовлення № 3. Наклад 300 прим.

МПП "Тражда"
Свідоцтво про державну реєстрацію видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції.
Серія Зт № 22 від 1 вересня 2005 р.
88000, м. Ужгород, вул. Капітульна, 18,
т./факс (0322) 61-52-76

Вісник Львівської національної академії мистецтв: Спецвипуск VI. “Ерделівські читання”. – Львів-Ужгород: Гражда, 2008. – 332 с. + 8 с. іл.

ISSN 0236-4832

Спецвипуск “Вісника ЛНАМ” містить матеріали науково-практичної конференції “Ерделівські читання”, проведеної в Ужгороді на базі Закарпатського художнього інституту 15-16 травня 2008 р. в приміщенні готелю “Закарпаття”. Серед тем, які розглядалися на конференції, особливу увагу було приділено проблемам розвитку закарпатського мистецтва та архітектури, сучасній мистецькій освіті та дизайну, питанням впровадження кредитно-модульної системи в художніх освітніх закладах.

This special issue of the Herald contains the materials of the scientific and practical conference In Memoriam Adalbert Erdeli, held in Transcarpathian Artistic Institute (Uzhhorod, 15-16 May 2008). Among the themes referred to at the conference a special attention was paid to the problems of the development of the Transcarpathian art and architecture, modern art education and design and to the questions of the introduction of the credit-module system in the art educational institutions.